

# HÁROM NYÁR

## Szövetkezeti feladatunk.

(a) A háborus esztendő végtelennek tűző sorozata, a szövetkezeti szervezkedésre sem maradt hatás nélkül. Azonban különböző országokban, különböző eredményekben éreztette hatását. A nyugati országok azonnal felismerték, hogy a háborus konjunkturák lelkiismeretlen kihasználására berendezkedett kereskedelemmel szemben, a termelők és fogyasztók szervezkedésében szabályozó és fékező erő rejlik. A háboru romjai felett öntudatos szövetkezeti szervezkedés vette kezébe az építést. Féktelen kielégésekre hajló kereskedelmi árak szívós méréséklését egészséges szövetkezeti versennyel kezdték meg. Korán belátták, hogy a kereskedelmi árait nem kényszer árakkal, börtönnel és vesszőzéssel, hanem a *kinálat* fokozásával, könnyen hozzáférhető olcsó és jó áru piacra vetésével lehet irányítani.

A kereskedelmi élet vastörvényét, hogy az árakat a kereslet és a kínálat viszonya szabályozza, a háboru keserves éveinek tapasztalata homlokunkra mély gondbarázdákba véste be. Katonai és kormányhatalom, bírói igazságszolgáltatás, társadalmi kiközösítés, mind elégteleneknek bizonyultak az emberi gonoszsággal és kapzsisággal szemben. Egyedül a keresletet kielégítő áru megjelenése volt képes a szivtelen kalmárok orcájára halálverejtéket gyöngyözteni. Ilyenkor magától zuhantak az árak, hogy a fogyasztók jóleső megkönnyebbülését, a kínálat kimerültével, ismét sötét gond, az árak felszökkenése váltsa fel.

A szövetkezeti élet fellendülését nemcsak a kereskedelmi és gazdasági, hanem a társadalmi életviszonyok változása is indokoltá teszi. Egyes társadalmi és gazdasági osztályok között az ellentétek a háboru folytán élesebbek lettek, minek következtében egyes osztályokon *belől* az összetartás, egymásra utaltság érzete megnövekedett. Pld. A tisztviselő-osztály, mely a háborunak tisztán árnyoldalait érezte, az ipari munkások, kiknek gazdasági helyzetét a háboru nagyban emelte, a birtok nélküli gazdasági munkás egyfelől és a birtokos osztály másfelől, kik között a föld arányos elosztására felvetett kérdése huzott válaszfalat stb. szinte öntudatlanul kényszerültek kereskedelmi és gazdasági szervezkedésre: szövetkezésre.

A szervezkedés külső megnyilvánulása lett, hogy kereskedelmi vállalkozásaikat idegen osztályok tőkéjének bevonása nélkül, saját erejükkel igyekezzenek fenntartani: szövetkezetek létesítésével. Ezi az egészséges törekvést látjuk külföldön, mindenütt magunk körül. A sokat szenvedett Magyarországon is, ahol a szövetkezeti élet eddig nem képzelt lendülettel pezseg és fejlődik.

Méltán tölti el azért aggodalommal a szö-

vetkezeti eszme minden igaz hívét az a jelen-ség, melyet ezzel szemben itt látunk. A vállalkozás általában tartózkodást mutat a kereskedelmi élet terén, de főleg szövetkezetek alakjában. A pénzbeváltás előtt mohón fellépett vállalkozási láz tisztán részvénytársasági alakulatokban nyilvánult meg. Jelül annak, hogy a láz nem a termelőket és a fogyasztókat, hanem kizárólag a tőkéseket lepte meg, akik koronáikat akarták a beváltás előtt és annak következményeitől tartva, jövedelmezően befektetni.

E lázas állapotra a betegség a korona-beváltás folytán beállott pénzkrisis alatt súlyosan mutatkozik. Ezek a sem a termelők részéről nyers anyagokkal, sem a fogyasztók részéről kis tőkéjük összeadása által nem támogatott vállalatok, megfelelő pénzin ézeti hitel hiányában vérszegények lettek, gondok közt tengődnek.

Ha a termelők és fogyasztók részéről hiányzik a kezdeményezés, annál sűrűbben látjuk a biztatást egyes részvénytársaságok részéről és pedig mivel a kereslet a kereskedelmi árukban nagy: különösen fogyasztási szövetkezetek „gründolására”. Nem lehetetlen, hogy ma a nehéz beszerzési viszonyok között ezeknek a sokat ígérő biztatásoknak lesz némi eredménye. Az ilyen összeköttetésnek azonban a szövetkezetekre nézve nem sok előnyét látjuk. A nyereszkedési alapon létesült részvénytársaságoknak célja nem lehet a szövetkezetek előmozdítása: hogy minél olcsóbban minél jobb árut juttasson a szövetkezetek útján a fogyasztóhoz, hogy egészséges versennyel szabályozza a kereskedelmi árakat stb. Mert ennek a célnak szolgálata nagy fáradságot, sok lemondást és első sorban *anyagi áldozatokat* kíván.

Ezek a vállalkozások, melyektől nem vonhatjuk meg minden esetben a jóhiszeműséget, vállalkozásukban legtöbbször maguk is csalódnak. Az azonban minden esetben bizonyos, hogy a szövetkezetek, melyek lételükét erre az alapra fektetik, szövetkezeti feladatuknak meg nem felelhetnek, még pedig annál kevésbé, minél inkább szilárdul a gazdasági helyzet, javul a vasuti és a postaközlekedés, egyszerűen minél kedvezőbb lesz a gazdasági helyzet az egészséges kereskedelmi verseny részére.

Az is természetes, hogy két teljesen elmentéses érdekű intézmény: egy nyereszkedésre alapult részvénytársaság, egy altruista, tagjai érdekében áldozatokra hivatott szövetkezet, mindkét fél érdekeit kielégítő összeköttetése nem képzelhető.

Az egészséges szövetkezeti alapításokat kereskedelmi életünkben aggodalommal nélkülözzük. Azt tudjuk, hogy mindazon nehézséggel, mely a kereskedelmi vállalatokat általában bénítja: közlekedés, postai, behozatali, stb. nehézségek, pénzhiány, a szövetkezeteknek is küzdeni kellene. De mindezek felett könnyeb-

ben tudna győzedelmeskedni a tagoknak, a szövetkezet természetéből folyó összetartása, kölcsönös együttérzése és közreműködése. Erre pedig serkenti őket az a tudat, hogy nem *csupán* a szövetkezeti tőke, hanem *maguk* s a szövetkezeti eszme érdekében is dolgoznak.

Hasson a szövetkezeti terjeszkedésre serkentőleg az is, hogy utóbbi időben örvendetesen látjuk megdőlni azt a balhítet, mely nagyobb méretű vállalatok létesítésére a szövetkezeti alapot nem tartotta alkalmasnak.

Régóta figyelemmel kísérjük a háromszéki vizierők kihasználására alakult szövetkezeti szervezkedést és örömmel látjuk, hogy hatalmas méretű tervéhez nemcsak hatalmas üzletrésztőkét tudott teremteni, de bizalmat tudott ébreszteni külföldi tőkében is, mely versenyezve keresi a részvétel feltételeit az egészséges, nagyarányu vállalatban. Az egyszerű székely szövetkezet részére szükséges, milliós értékű gépek szállítására külföldi világcégek tesznek verseny ajánlatot.

Az ilyen példa legalkalmasabb lesz a szövetkezeti élet és annak óriási jelentősége felé fordítani mindnyájunk figyelmét, a szövetkezeti élet felé, melyre a jövő tisztességes kereskedelmének kialakításában nagy és nemes feladat vár. Ennek a feladatnak megvalósításán dolgozni, tartasuk mindnyájan első kötelességünknek.

## A központ közleményei.

### A betű élett.

A „Hangya” lapot szövetkezeti életünk tükrévé, sokoldalú hírmondójává szeretnánk fejleszteni. Vágyunk és óhajtatunk az, hogy egy oly értékes kapocsra fejlesszük és kövacsoljuk, amely az érintkezést egyrészt a központ és szövetkezetei között gyakoribbá és bensőbbé tegye, másrészt és ez igen fontos, érintkezést és testvéri találkozást létesítsen maguk között a szövetkezetek között is.

Jelen sorainkkal egy ismert, gazdag, változatos tapasztalatokban bővelkedő színes víziú forrást óhajtunk fakasztani szövetkezeti vezetőink lelkéből, hogy az idővel egy széles víziú tengerré dagadjon, tanulságára és élettő tapasztalatokkal való gyarapítására fiatal szövetkezeti irodalmunknak.

A szövetkezeti gondolat termékeny anya, új gondolatnak a szülő anyja és ezt a termékenyítő folyamatot kívánjuk elindítani akkor, midőn felkérjük a szövetkezeti élet munkásait, és barátait, szövetkezeteink kormányosait és hányt-velett edzett eszt és karu hajósait arra, hogy szövetkezeti élményeikből és munkásságukból a tanulságos és komoly mozzanatokat a szövetkezeti működéssel kapcsolatos községi történeteket kis lapunkban egymással közöljék.

mindnyájunk épülésére, tanítására és szorakoztatására szövetkezeti téren. Kis lapunk minden olyan érdemes gondolatot, tanácsot, vagy javaslatot örömmel ölel a keblére és szólaltat meg, amely alkalmas az együttműködés és kölcsönös megbecsülés, nemes szövetkezeti céljainak a hirdetésére és köztudatba leendő átültetésére.

Tervünk kell legyen mindnyájunknak egy szövetkezeti naptár, vagy évkönyv szerkesztése is, melynek szeretnénk minél gazdagabb és tanulságosabb tartalmat biztosítani éppen a szövetkezeti munkások pennájának segítségével és az anyagot a beküldött rövid, de érdekes és velős cikkekcskékből összegyűjteni.

Javasló, tökéletesítő, szorakoztató gondolatokat kérünk szövetkezeti irodalmunk fejlesztése, gyarapítása céljából azoktól, kik arra a legszívesebben, leggazdagabb tapasztalatokkal rendelkeznek, azoktól, akik az emberi lélek és forrásához, a néplélekhez leginkább hozzáfértek, azoktól, akik oly gazdagok, oly nagy lelkek, hogy mindig csak adnak, nyujtanak és ontanak erkölcsi tőkájükből szegényedés és kimerülés nélkül.

**A cégtáblák helyes felírása** végett kérjük mindazon szövetkezeteinket, ahol a cégfelirat román nyelven is kiügesztetett, közöljék központunkkal a cégtábla román szövegét, hogy azt felülvizsgálhassuk, mért úgy értesültünk, hogy több szövetkezetünk nem helyesen fordította le a román nyelvre a szövetkezet cégét.

**Bíróságokról vagy közigazgatási hatóságokról** a szövetkezethez érkező minden végzés, ítélet, vagy határozat kezelésére nézve következő eljárást ajánljuk a szövetkezeti vezetők figyelmébe. Az iratra vezessük rá az *átvétel* (kézbesítés) *napját* s hogy *ki vette át* a szövetkezet részéről. Ha jogorvoslat (felebbezés, felfolyamodás) szükséges, minthogy annak határideje rendszeren a *kézbesítéstől számított nyolcadik napon lejár* (a kézbesítés napja nem számítandó), azonnal kell megtenni az intézkedést annak elkészítése és beadása érdekében. Ha a nyolcadik nap ünnepnapra esik, a következő köznapon is beadható a felebbezés. Ha a felebbezés tárgyában tanácsért vagy annak elkészítéséért a központhoz kíván fordulni a szövetkezet, azt a sérelmes határozat kézbesítésekor azonnal, de mindenestre oly időben tegye, hogy a 8 napon belől a válasz is visszaérkezzék s a felebbezés a szövetkezet által aláírva az illetékes bíróságnál vagy hatóságnál, mely a határozatot kiadta, a szövetkezet által benyújtható legyen. A felebbezés mindig ahhoz a bírósághoz, vagy hatósághoz adandó be, mely a sérelmes határozatot hozta. Ajánlatos az ilyen leveleket „sürgős” bélyeggel is ellátni s a borítékon kívül jelezni, hogy a központ „jogügyi osztályához” szól, mely esetben az a központnál még aznap illetékes kézbe kerül s elintéztet nyer. Minden beadvány okmánybélyeggel látandó el, azért tanácsos 20 drb. 1 leies bélyeget és 10 drb. 40 banis bélyeget tartani minden szövetkezetnél készletben. Egyelőre míg a postafárat gyorsabb és biztosabb lesz, a beadványokat ajánlatos küldönccel beküldeni s személyesen adni az illetékes hatóságnál vagy bíróságnál iktatóra.

**Rövidáru osztályunk** ez uton is figyelmébe ajánlja szövetkezeteinknek a raktárunkba legújabbban érkezett férfi fehérneműket. Igen jó minőségű áruk, melyeknek árjegyzékét az alábbiakban adjuk:

Szines egyszínű. Woal férfiing gallérral 36—42 számig (Uni)	1 drb	98.30
Szines zephir és levantín izléses mintájú férfiing, gallér nélkül fenti számban (Electra és 372 számú) — — — — —	„	126.65
Fehér puha mellű schiffon férfiing elsőrendű minőségű gallér nélkül (521—29) — — — —	„	101.50
Fehér puha prima minőségű cérna vázongallér 5 cm. magas —	1 tc.	116.50
Keményített szimpla gallér kihajtókával 5 cm. magas (Masszarik—Wilson) — — — — —	„	84.80
Keményített dupla gallér 6—7 1/2 cm. magas (Aliance-Republican)	„	113.70
Keményített kézelő csak fehér színben 23 szám (Alfons) —	„	168.30
Elsőrendű fehér csinweitt alsónadrág francia szabásu gombos	1 drb	91.30
Továbbá különös figyelmébe ajánljuk szövetkezeteinknek a legújabbban érkezett cipőáruinkat is, melyek szintén kiváló minőségűek. Részletes árjegyzékük a következő:		
Elsőrendű box-bőr fűzős gyermekcipők faszegezett talppal 27—30 sz. fekete és sárga —	1 pár	120.—
Ugyanaz 31—35 számban — —	„	129.—
Ugyanazon minőség fiuk részére 36—39 számig csak fekete —	„	144.—
Közép finom pittling-bőr gyermek fűzős cipők faszegezett talppal 27—30 számig — —	„	78.—
Ugyanaz 31—35 számig — —	„	86.—
Ugyanazon minőség fiuk részére 26—40 számig — — — —	„	276.—
Azonkívül van még raktárunkon kiváló jó minőségben női borjubőr fűzős cipő — — —	„	261.—
Férfi borjubőr fűzős cipő — —	„	342.—
Férfi vadász fűzős cipő fekete	„	387.—
Ugyanaz sárgában — — — —	„	365.—
Férfi box fűzős cipő elsőrendű minőségben — — — — —	„	365.—

**Személyi hír.** Miden külön értesítés helyett ezuton közöljük szövetkezeteinkkel, hogy Békesy Julia tisztviselőnőnket eljegyezte Sándor József volt ellenőrünk, jelenleg a központba beosztott tisztviselőnk.

**Boltos változás** szükségének esetére felhívjuk a szövetkezetek vezetőségeinek figyelmét arra a körülményre, hogy az új boltos óvadékaul csak készpénz, vagy ingatlan bekebelezés, vagy pedig záradékolt takarékpénztári könyv fogadható el, másnemű biztosíték, így kezességi nyilatkozat nem képez megfelelő óvadékot s ezért visszautasítandó. Az óvadék nagyságára nézve mindig a szövetkezet évi forgalma és árukészlete irányadó és e tekintetben az ellenőr jegyzőkönyvbe foglalt javaslata szigoruan betartandó. Az átadás napját kérjük azt megelőzőleg 3—4 héttel előbb közöljék az ügyvezetők központunkkal, mert a mai nehéz postaforgalom miatt az ellenőrök disponálása huzamosabb időt vesz igénybe. Ezzel kapcsolatban bejelentendő, hogy új boltos van-e már és vele a szerződés megkötött-e, mely esetben egyidejűleg a kötött szerződés egy példánya is beküldendő a központnak felülvizsgálás végett és közlendő, hogy mily összegű óvadék helyeztetett letélbe, avagy ingatlan biz-

osíték esetén az ingatlanra vezetendő bekebelezés iránti eljárás folyamatba tételelt-e. Amennyiben pedig megfelelő boltos nem lenne kéznél, a központhoz kell fordulni boltospályázó ajánlása végett.

**A Sepsiszentgyörgy és Székelyudvarhely környékén levő szövetkezeteink tudomására** hozzuk, hogy amennyiben mosószódára van szükségük, a sepsiszentgyörgyi és székelyudvarhelyi raktárainkból szükségleteiket beszerezhetik.

**Az idei naptárakra** vonatkozólag értesítjük a szövetkezetek ügyvezetőit, hogy az alant felsorolt és raktárunkon levő naptárakból a szövetkezetek rendeléseit postán azonnal továbbítjuk. Kérjük, hogy a megrendeléseket a naptárakra vonatkozólag soronkívül megtenni sziveskedjenek.

Erdélyi Magyar naptár ref. jellegű — — — 8 Lei  
Képes családi naptár r. kath. jellegű nagy 6 Lei  
Képes családi naptár r. kath. jellegű kicsi 4 Lei

A központ a szövetkezeteknek a fenti árakból 20% engedményt ad.

**Az áru szállítás** még mindig tartó szünetelése károsan megakasztja s hátráltatja megkezdett akciónk keresztülvitelét, szövetkezeteinknek áruval való mielőbbi ellátását. Azonban ez a tény alkalmas arra, miszerint bizonyosságul szolgáljon szövetkezteink előtt annak, hogy a mai forgalmi nehézségek és szállítási viszonyok gyakran miképpen gátolják a legmesszebbmenő jóakarattal lelkiismeretességgel és készséggel egybekötött azon komoly törekvéseinket, hogy szövetkezeteink anyagi jólétét előmozdíthassuk. Ennek dacára is minden igyekezetünk odairányul, hogy e forgalmi akadályokat leküzdjük és lehetővé tegyük bármily módon is szövetkezteinkkel való forgalmunk újbóli felvételét. Eziránti közreműködésünk eredményesnek ígérkezik s így reméljük, hogy rövid időn belül legalább is csoportkocsik indításával megkezdhetjük szövetkezeteinknek áruval való ellátását.

**Az „Erdélyi Gazda” „Hangya”** mellékletével s nagyenyedi Hangya központ és a kötelékébe tartozó szövetkezetek hivatalos közlönye. Ezért szövetkezeteinket az Erdélyi Gazdasági Egyletbe, mint a hivatalos lap előfizetőit, bejelentettük és a részükre megállapított kedvezményes előfizetési díjat, amely egyben az E. G. E. rendes tagsági díjával egyenlő szintén a hirdetési díjat is központunk fogja a könnyebb elszámolás végett az egyesülettel elszámolni. Viszont szövetkezeteinket e díjakkal folyószámlájukon fogjuk megterhelni. A díjak ellenében szövetkezeteink rendszeren megkapják a hetenként megjelenő lapot és abban közléstételnek a közgyűlési hírdetményeik. Ezért felkérjük az ügyvezetőket, hogy a közgyűlési tárgysorozatos meghívókat a közgyűlést megelőzőleg 3—4 héttel előbb küldjék be a központhoz, hogy még idejében továbbíthassuk azokat a lap szerkesztőségéhez, közlés céljából.

A mellékletet szerkesztli:

DR. HARMATH JÁNOS.

A melléklet tulajdonosa:

A „HANGYA” SZÖV. KÖZPONTJA NAGYENYED.

Kiadó:

TÖRÖK BALINT

az E. G. E. titkára.

Megjelenik hetenként.